

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Universiteit Utrecht

Zijn Narcisme en Pesten Positieve Voorspellers van Populariteit bij Brugklassers?

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen

Universiteit Utrecht

Pre-master Clinical Child, Family and Education Studies

E. B. Toussaint (5628334)

J. Pruijn (6889662)

Dr. M. M. Vermande

Datum: 22 juni 2020

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Abstract

Popularity is important for adolescents. Theory posits that both narcissism and bullying are predictors of popularity. Research including both, narcissism and bullying as predictors of popularity and which of these is the largest predictor, is lacking. This study focuses on these predictors and the possible moderation of gender. Participants were 2413 Dutch adolescents in the first grade of secondary school ($M_{age} = 13.3$; 49,1% female). Participants filled in self-reports on narcissism. Bullying roles and popularity were measured by peer nominations. Narcissism and bullying are both predictors of popularity. Bullying was the largest predictor for popularity. There were no interaction-effects with gender. The study furthered our understanding of the predictors of popularity in adolescence by examining narcissism and bullying at the same time. This research supports the assumption that both narcissists and adolescents who bully strive for dominance and social status.

Keywords: adolescents, narcissism, bullying, popularity

Samenvatting

Populariteit is belangrijk voor jonge adolescenten in het eerste jaar van de middelbare school. Volgens recente visies blijkt dat zowel narcisme als pesten een voorspellende factor zijn voor populariteit. Onderzoek waarin narcisme en pesten beide worden meegenomen als voorspellers van populariteit en waarbij gekeken wordt welke hiervan de grootste voorspeller is van populariteit mist echter nog. In dit huidige onderzoek werd hierop ingegaan en werd er tevens gekeken of er interactie-effecten waren met sekse. De participanten waren 2413 leerlingen uit 127 brugklassen verspreid door Nederland ($M_{leeftijd} = 13.3$; 49,1% meisjes). De participanten vulden een zelfrapportage- vragenlijst in over narcisme. Pestgedrag en populariteit werden gemeten aan de hand van peernominaties. De resultaten van een hiërarchische regressie-analyse lieten zien dat narcisme en pesten beide positieve voorspellers waren van populariteit, waarbij pesten de grootste voorspellende waarde had. Er werden geen interactie-effecten gevonden met sekse. Dit onderzoek ondersteunt de veronderstelling dat zowel narcisten als jonge adolescenten die pesten, streven naar dominantie en sociale status.

Kernwoorden: populariteit, narcisme, pesten, populariteit

Zijn Narcisme en Pesten Positieve Voorspellers van Populariteit bij Brugklassers?

Het behoren tot een groep en het verkrijgen van sociale status zijn belangrijk tijdens de ontwikkeling van de kindertijd naar de adolescentiefase (LaFontana & Cillessen, 2010). Bij de overstap naar de middelbare school moet de hiërarchie in de klas opnieuw worden bepaald (Farmer, Hamm, Leung, Lambert, & Gravelle, 2011). Opvallend is dat jonge adolescenten in deze fase populariteit verkiezen boven vriendschap of het opkomen voor anderen. Dit geldt voor zowel jongens als meisjes, maar is sterker aanwezig bij jongens (LaFontana & Cillessen, 2010).

Een belangrijke maatstaf van sociale status is (waargenomen) populariteit (Witvliet, Olthof, Hoeksma, Goossens, Smits, & Koot, 2010). In deze studie werd de term populariteit gebruikt om de hoeveelheid macht, sociale prestige en sociale invloed van een jonge adolescent binnen een groep aan te geven (Cillessen & Marks, 2011; Olthof, Goossens, Vermande, Aleva, & van der Meulen, 2011; Witvliet et al., 2010). Jonge adolescenten die als populair worden gezien hebben een grote invloed op anderen kinderen en worden beschouwd als 'cool' en dominant (Cillessen & Lansu, 2011). Zij hoeven echter niet per definitie aardig gevonden te worden door anderen (De Bruyn, Cillessen, & Wissink, 2010). Populariteit wordt vaak gemeten door middel van een gestandaardiseerde populariteitsscore (Cillessen & Marks, 2011). Deze populariteitsscore is het verschil in peernominaties van "meest populaire" en "minst populaire". Hierbij geven jonge adolescenten aan wie zij in een groep als meest en wie zij als minst populair beschouwen. Populariteit wordt daarom ook wel benoemd als waargenomen populariteit (Cillessen & Lansu, 2011; Mayeux, Houser, Dyches, 2011).

Er zijn verschillende kenmerken van jonge adolescenten die kunnen bijdragen aan hun populariteit. Twee kenmerken waar in de literatuur recent over werd gesproken zijn narcisme en pesten. Pestonderzoekers besteden regelmatig aandacht aan de relatie tussen pesten en populariteit (Olthof, Goossens, Vermande, Aleva, & van der Meulen, 2011; Pouwels, Lansu, & Cillessen, 2015; Salmivalli, 2010) en door persoonlijkheidsonderzoekers wordt er gekeken naar de relatie tussen narcisme en populariteit (Poorthuis, Slagt, Van Aken, Denissen, & Thomaes, 2019). Ook zijn er aanwijzingen dat er een positief verband bestaat tussen pesten en narcisme (Ang, Ong, Lim, & Lim, 2010; Reijntjes, Vermande, Thomaes, Goossens, Olhof, Aleva, & van der Meulen, 2016). Voor narcistische jongens is dit verband sterker dan voor narcistische meisjes (Reijntjes et al., 2016). Pesten en narcisme zijn echter zelden samen onderzocht als voorspellers van populariteit. Doel van deze studie was om te onderzoeken of pesten en narcisme significante voorspellers zijn van populariteit en welke van de twee de grootste statistische voorspeller is van populariteit in de brugklas.

Narcisme

Uit de literatuur is gebleken dat er aanwijzingen zijn dat narcistische kenmerken zijn gestegen binnen de cultuur van de huidige generatie (Brummelman, Thomaes, Nelemans, De Castro, Overbeek, & Bushman, 2015; Twenge & Campbell, 2009). De term narcisme verwijst naar een gevoel van grootsheid, een gevoel van recht op bevoorrechte status boven anderen en de overtuiging dat hij of zij speciaal is. Ook heeft een narcist gevoelens van dominantie, superioriteit, arrogantie, gebrek aan empathie en een sterke behoefte om door anderen te worden bewonderd (Pauletti, Menon, Menon, Tobin, & Perry, 2012; Thomaes & Stegge, 2007). Narcisten hebben een positief zelfbeeld en beschouwen zichzelf als 'superieur aan anderen' (Brown & Zeigler-Hill, 2004). In verband met de leesbaarheid worden jonge adolescenten met narcistische kenmerken in dit onderzoek *narcisten* of *narcistisch* genoemd. Vaak is het zelfbeeld bij narcisten ook kwetsbaar. Zij maken zich grote zorgen over het oordeel van anderen, waarvan hun gevoelens van eigenwaarde sterk afhankelijk zijn (Thomaes, Brummelman, Reijntjes, & Bushman, 2012).

Volgens het 'SPIN model' van Grapsas, Brummelman, Back en Denissen (2020) hebben narcisten een drijfveer voor het bereiken van een dominante status. Het SPIN model suggereert dat het doel om deze status te kunnen bereiken resulteert in bepaalde gedragingen. Deze gedragingen zijn gericht op het op het promoten van zichzelf met het doel om bewondering en aandacht te verwerven (Grapsas et al., 2020).

Ondanks dat narcisten het gevoel hebben dat niemand hen kan raken, zijn zij bang om niet meer als superieur te worden erkend. Hierdoor kunnen narcisten zeer heftig en agressief reageren op negatieve reacties uit hun omgeving om hun status weer te kunnen verwerven (Grapsas et al., 2020; Thomaes, Stegge, Bushman, Olthof, & Denissen, 2008). Een voorbeeld hiervan is wanneer narcisten worden uitgelachen of afgewezen door (populaire) anderen. Doordat zij niet de aandacht krijgen die zij willen, ontstaat er een gevoel van schaamte en een laag zelfbeeld (Brummelman, Nikolic, & Bögels, 2018; Thomaes et al., 2012). Dit gevoel van schaamte kan weer veranderen in woede en agressie (Thomaes, Stegge, Olthof, Bushman, & Nezlek, 2011). Uit onderzoek van Bukowski, Schwartzman, Santo, Bagwell en Adams (2009) blijkt dat narcisten meer geneigd zijn om agressief gedrag te vertonen dan hun minder narcistische leeftijdsgenoten. Dit agressieve gedrag is in twee typen te categoriseren namelijk reactief en proactief agressief gedrag (Marsee, Weems, & Taylor, 2008). Hierbij is reactieve agressie een impulsieve reactie op een provocatie of waargenomen dreiging. Proactieve agressie is doelgericht gedrag wat gericht is op het domineren van anderen zonder enige provocatie (Vitaro, Brendge, & Tremblay, 2002). Uit onderzoek van Barry, Thompson, Barry, Lochman, Adler en Hill (2007) blijkt dat narcisme voor beide vormen van agressie een positieve voorspeller is. Het proactieve agressieve gedrag wordt door narcisten ingezet om indruk te maken en hun positie binnen een groep te versterken (Poorthuis et al., 2019).

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Volgens Back, Schmukle en Egloff (2010) worden narcisten in eerste instantie vaak als populair gezien, omdat er tegen hen wordt opgekeken door leeftijdsgenoten vanwege hun agressieve houding. Aan de andere kant resulteert dit agressieve gedrag erin dat narcisten als vijandig en competitief worden beschouwd (Thomaes, Bushman, Stegge, & Olthof, 2008). Hierdoor zou juist hun populariteit kunnen afnemen (Poorthuis et al., 2019). Ondanks dat jongens meer narcistische kenmerken hebben, is het verband tussen narcisme en waargenomen populariteit bij jonge adolescenten vergelijkbaar voor de beide sekse (Poorthuis et al., 2019).

Pesten

De meest gebruikte definitie van pesten is die van Olweus (1993). Volgens deze definitie wordt iemand als slachtoffer van pesten gezien wanneer hij of zij herhaaldelijk wordt blootgesteld aan negatieve acties van een of meerdere personen. Hier voegde hij later aan toe dat er sprake is van een machtsverschil, waarbij het slachtoffer niet in staat is om zichzelf te kunnen verdedigen (Olweus, 2010). Pesten wordt gezien als een vorm van proactieve agressie (Salmivalli, 2010). Volgens Salmivalli en Peets (2009) zijn er drie kenmerken van pesten die in alle definities terugkomen, namelijk: de intentie om schade toe te brengen aan een ander, de herhaling van het pestgedrag in de tijd en een machtsverschil waarbij het slachtoffer het moeilijk vindt om zichzelf te verdedigen tegenover de dader. Oldenburg, Bosman en Veenstra (2016) voegen hier nog een vierde kenmerk aan toe door twee vormen te onderscheiden. Deze twee vormen betreffen *direct* en *indirect* pesten. In het verleden werd er voornamelijk aandacht besteed aan het directe pesten. Dit zijn openlijke agressieve gedragingen die zich kunnen uiten in fysiek pesten, verbaal pesten en materieel pesten. Tegenwoordig is er ook meer aandacht voor het indirect pesten, ook wel relationeel of emotioneel pesten genoemd. Hiermee wordt pestgedrag bedoeld waarbij de dader het slachtoffer in sociaal isolement plaatst, zoals roddelen, buitensluiten of negeren. Cyberpesten (digitaal pesten) wordt gezien als een aparte vorm van pesten, dit kan zowel direct als indirect zijn (Gladden, 2014; Reijntjes et al., 2016).

Prevalentieschattingen van pesten onder jongeren variëren tussen 10% en 25% (Engels, Overbeek, De Kemp, & Haselager, 2007; Pouwels et al., 2015; Reijntjes, Vermande, & van der Meulen, 2015; Solberg & Olweus, 2003; Veenstra et al., 2005). Aan deze cijfers is te zien dat pesten onder jongeren nog steeds een actueel probleem is, met negatieve effecten voor het psychische welbevinden van zowel slachtoffers als omstanders (Rivers, Potteat, Noret, & Arshurst, 2009). Er zijn sterke aanwijzingen dat gepest worden tijdens de kindertijd negatieve gevolgen heeft op de mentale, fysieke en sociaaleconomische status van een slachtoffer tijdens de rest van zijn/haar leven (Arseneault, 2018). Hoewel een meta-analyse van Ttofi, Farrington, Losel en Loeber

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

(2011) heeft aangetoond dat pesten een specifieke risicofactor is voor het plegen van strafbare feiten op latere leeftijd, blijkt uit het kortdurende longitudinale onderzoek van Reijntjes et al. (2013b) dat pesters op korte termijn voornamelijk baat hebben bij het pesten. Er is gekeken naar de kosten en baten van pesters op de basisschool. Hieruit is gebleken dat ouders, in de drie jaar dat zij gevolgd zijn, geen last hadden van internaliserende problemen. Ook bleek dat jongeren die hoog scoren op pesten populairder zijn (Reijntjes et al., 2013b). Hoewel ouders vaak niet erg geliefd zijn bij de anderen zijn zij vaak wel populair, krijgen zij vaak hun zin en hebben zij de meest sociaal dominante positie in de groep (Olthof et al., 2011; Pouwels et al., 2015; Reijntjes et al., 2013a). Ook worden jonge adolescenten die zowel agressief als populair zijn door klasgenoten als "cool" gezien (Rodkin, Farmer, Pearl, & Acker, 2006; Salmivalli & Peets, 2009). Verondersteld wordt daarom dat het streven naar een hoge status en een krachtige, dominante positie in de groep motivaties zijn voor het vertonen van pestgedrag (Salmivalli, 2010; Sijtsema, Veenstra, Lindenberg, & Salmivalli, 2009). Op de middelbare school worden pesters door andere jongeren zelfs populairder bevonden dan de verdedigers van slachtoffers van pesten. Dit geldt voor zowel jongens als meisjes (Pouwels, Van Noorden, Lansu, & Cillessen, 2018).

Uit onderzoek van De Bruyn, Cillessen en Wissink (2010) blijkt echter dat het positieve effect van pesten op het verkrijgen van populariteit, gemeten aan de hand van peer nominaties, sterker is voor jongens dan voor meisjes uit de eerste en tweede klas van de middelbare school. Rodkin en Berger (2008) vonden vergelijkbare uitkomsten bij kinderen tussen de 10 en 11 jaar, maar veronderstellen dat dit alleen geldt wanneer een jongen iemand met dezelfde sekse pest.

De huidige studie

Zoals uit bovenstaande literatuur naar voren komt streven narcistische jonge adolescenten naar het verkrijgen van populariteit (Grapsas et al., 2020). Deze drijfveer resulteert in agressieve gedragingen, zoals pesten dat als middel kan worden ingezet om een populaire status te bereiken (Reijntjes et al., 2016).

Uit eerder onderzoek blijkt dat narcisme en pesten voornamelijk onafhankelijk van elkaar zijn onderzocht als voorspeller van populariteit. Voor zover wij weten is er geen onderzoek uitgevoerd waarin deze voorspellers zijn gecombineerd. Het doel van deze studie was daarom om meer duidelijkheid te verkrijgen over de invloed van pesten en narcisme op populariteit bij jonge adolescenten. Hierbij is gekeken welke van deze twee de sterkste voorspeller was. Verwacht werd dat zowel narcisme als pesten beide positieve voorspellers zijn van populariteit. Daarnaast is onderzocht of er een interactie-effect is tussen sekse en de voorspellers narcisme en pesten voor populariteit. Op basis van de bovenstaande literatuur werd verwacht dat sekse geen moderator is voor narcisme op

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

populariteit, maar dat bij jongens pesten een grotere voorspeller is van populariteit dan voor meisjes.

Methode

Participanten

In dit cross-sectionele onderzoek is gebruik gemaakt van de data van een groter longitudinaal onderzoek naar pesten door het 'Dutch Consortium on Bullying' (Olthof et al., 2011). Er is gebruik gemaakt van een selectieve steekproef. Aan dit onderzoek heeft een deel van de leerlingen uit Olthof et al. (2011) (de laatste drie jaar van de basisschool) meegedaan. De leerlingen uit groep 8 gingen gedurende het onderzoek naar de brugklas. Een groot deel van deze leerlingen inclusief hun nieuwe klas werden, na toestemming van de scholen en leerkrachten (opnieuw) gevraagd om mee te doen aan het onderzoek ($n=2720$). In totaal waren dit 127 klassen van 26 verschillende scholen. Nadat leraren en scholen toestemming hebben verleend voor het uitvoeren van het onderzoek, ontvingen ouders een informatiebrief. Hierin stonden de procedure, dataopslag en de doelstellingen van het onderzoek beschreven. Ouders hadden hierin de keuze om hun kind te laten deelnemen door verder geen contact op te nemen met de onderzoekers ($n=2660$). Wanneer ouders echter bezwaar hadden tegen deelname was er de optie om de deelname te weigeren. Dit kon door middel van het terugsturen van het bezwaarformulier. De leerlingen zelf gaven actief toestemming door bij de eerste vraag van de vragenlijst in te vullen dat zij akkoord gingen met de deelname, maar wel de optie hadden om op elk moment te kunnen stoppen. In totaal maakten 56 ouders en leerlingen bezwaar tegen deelname aan dit onderzoek. Ook zijn er leerlingen die geen actieve deelname hebben genomen aan het onderzoek door ziekte of technische problemen ($n=307$). Hierdoor ontstonden er 'missing values' op de variabele narcisme. Er werd verder geen onderscheid gemaakt in de redenen waarom een kind niet heeft deelgenomen of waarom ouders geen toestemming hebben verleend. Uiteindelijk hebben 2414 leerlingen (49,1% meisjes, $M_{leeftijd} = 13$ jaar en 3 maanden, $SD = 7$ maanden) deelgenomen aan het onderzoek. Er is geen informatie verkregen over de culturele achtergrond, sociaaleconomische status (SES) of het schoolniveau van de participanten.

Procedure

De vragenlijsten zijn online afgenomen in een computerruimte op school. De vragenlijsten werden ingevuld onder leiding van een docent en minimaal twee getrainde onderzoeksassistenten die vreemden waren voor de leerlingen. Om te voorkomen dat leerlingen ondanks de instructie bij elkaar op het scherm zouden kijken of met elkaar gingen praten, werden de studenten in overleg met de docent in een bepaalde volgorde gezet (bijv. alfabetische volgorde of jongens en meisjes om en om geplaatst). De afname van de vragenlijst duurde ongeveer 1,5 lesuur. Er was een medewerker van een

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

schooladviesdienst beschikbaar voor het geval dat het invullen van de vragenlijsten zorgde voor problemen bij de participanten, maar dit bleek in geen enkel geval nodig te zijn. Achteraf ontving een contactpersoon van de school een kort rapport waarin de gemiddelden scores van de leerlingen in vergelijking met de andere scholen geanonimiseerd werden vermeld.

Eerder onderzoek naar peernominaties bij sociometrische status wijst uit dat een ongelimiteerd aantal nominaties mogen geven zorgt voor een betere betrouwbaarheid en validiteit van de metingen (Terry, 2000). De verwachting was dat dit voor pesten en populariteit ook gold, daarom waren het aantal peernominaties voor pesten en populariteit ongelimiteerd. Ook mochten zij zowel jongens als meisjes benoemen en was hierbij ook de mogelijkheid om niemand te nomineren.

Meetinstrumenten

Narcisme. Narcisme is in dit onderzoek gemeten door middel van de Nederlandse versie van de Childhood Narcissism Scale (CNS; Thomaes et al., 2008). De CNS is een zelfrapportage vragenlijst bestaande uit tien stellingen die zijn ontwikkeld voor kinderen vanaf acht jaar oud. De tien stellingen uit de vragenlijst kunnen steeds met vier antwoorden worden gescoord. De scores variëren van 'helemaal niet waar' (score 0), 'niet echt waar' (score 1), 'best waar' (score 2) en 'helemaal waar' (score 3). Een aantal voorbeelden van gebruikte items uit de vragenlijst zijn: "*Zonder mij zou onze klas veel minder leuk zijn*", "*Gelukkig ben ik een heel speciaal en bijzonder persoon*" en "*Ik denk graag na over hoe ontzettend leuk ik ben*". De score op narcisme werd berekend als het gemiddelde van de tien items. De Cronbach's alpha was .83 voor jongens, en .85 voor meisjes. De totale Cronbach's alpha was .84 waardoor deze betrouwbaar is.

Pesten. Om het pestgedrag in kaart te brengen is gebruik gemaakt van 'The bullying role nomination procedure' (BRNP; Olthof et al., 2011). De validiteit is bevestigd in eerder onderzoek (Pronk, Olthof, & Goossens, 2015). Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende pestrollen. Voor dit onderzoek zijn alleen de scores gebruikt op de pestrollen die actief pesten: initiatiefnemende dader (die begint met pesten) en meeloper dader (die mee gaat doen met pesten). In dit onderzoek werd het gedrag van beide rollen gezien als pesten, daarom werd het onderscheid tussen deze twee pestrollen in dit onderzoek niet gemaakt (Reijntjes et al., 2013a). Om verschil in interpretatie te voorkomen kregen de leerlingen eerst een schriftelijke instructie over de definitie van pesten. Hierin zijn de drie kenmerken, genoemd in de inleiding, omschreven: de intentie om schade toe te brengen aan een ander, de herhaling in de tijd en een machtsverschil (Salmivalli & Peets, 2009). Ook werd uitgelegd dat pesten op verschillende manieren (vormen van pesten) kan gebeuren. Vervolgens werd aan de leerling steeds per vorm van pesten (fysiek, verbaal, materieel, direct sociaal en indirect sociaal) gevraagd om aan te geven of er kinderen in de klas op deze manier pesten. Bij

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

deze vraag konden zij op een uitklapmenu klikken om de namen uit de klas te zien als geheugensteun.

Deze scores werden gecorrigeerd voor klasgrootte aan de hand van proportiescores. Deze werden berekend door het aantal ontvangen nominaties op elk item te delen door het aantal mogelijke nominaties. Hieruit ontstond een score tussen 0 en 1 voor elke leerling. Vervolgens werd het gemiddelde berekend van de 5 vormen van pesten (Reijntjes et al., 2013a; Reijntjes et al., 2018). Om de multicollineariteit tegen te gaan en de verschillen tussen klassen te corrigeren is voor pesten gebruik gemaakt van de SPSS Rankit-procedure waarbij de scores binnen klassen werden genormaliseerd en gestandaardiseerd (Olthof et al. 2011; Reijntjes et al. 2018). De Cronbach's alpha van de 5 gemiddelde was voor jongens .93 en voor meisjes .91. De totale Cronbach's alpha was .93 en kan dus als zeer betrouwbaar worden beschouwd.

Populariteit. De waargenomen populariteit is ook gemeten aan de hand van peernominaties. Aan de leerlingen werd gevraagd; "*Wie zijn de populaire kinderen in jouw klas?*" (populair) en "*Wie zijn de niet zo populaire kinderen in jouw klas?*" (niet-populair). Hierbij werden geen definities geven van populair en niet-populair (LaFontana & Cillessen, 2002; Olthof et al., 2011; Parkhurst & Hopmeyer, 1998). De waargenomen populariteit per leerling werd als volgt berekend: voor iedere klas werd een gestandaardiseerde score gemaakt voor het aantal ontvangen nominaties voor zowel populair als niet-populair. De totale score van populariteit werd berekend door de gestandaardiseerde score van niet-populair af te trekken van de gestandaardiseerde score van populair (LaFontana & Cillessen, 2002) en het verschil vervolgens nogmaals te standaardiseren per klas. Wanneer hier een positieve score uitkwam betekende dit dat het kind populairder is ten opzichte van het gemiddelde. Bij een negatieve score betekende het juist dat het kind minder populair is ten opzichte van gemiddelde ($M = 0$, $SD = 1$).

Resultaten

Analyseplan

Om te onderzoeken of populariteit in de brugklas voorspeld kan worden door narcisme en pesten en of deze relaties gemodereerd worden door sekse, is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van een hiërarchische regressie-analyse bestaande uit twee stappen. Om de regressie-analyse uit te kunnen voeren is narcisme gestandaardiseerd (Tolerance = .97, VIF = 1.03). In stap 1 zijn de variabelen pesten, narcisme en sekse (hoofdeffecten) toegevoegd. De variabele sekse is een dummyvariabele (0= jongens, 1= meisjes). In stap twee zijn beide interacties (narcisme x sekse en pesten x sekse) toegevoegd aan het model.

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Voordat de regressievergelijking kon worden opgesteld zijn eerst de bijbehorende assumpties getest (Allen, Bennett, & Heritage, 2014). Enkel de assumptie van de uitbijters was geschonden. De uitbijters hadden hierbij geen scores die onmogelijk waren. Het significantiepatroon van de uitgevoerde analyses met en zonder uitbijters waren aan elkaar gelijk. Hierdoor is de keuze gemaakt om de analyses met uitbijters te rapporteren. Voorafgaande aan de regressie-analyse zijn de Pearson's bivariate correlaties en t-testen uitgevoerd om de relaties tussen de variabelen en sekseverschillen weer te geven.

Initiële analyses

In Tabel 1 zijn de gemiddelden en standaarddeviaties van de afhankelijke variabele populariteit en de onafhankelijke variabelen narcisme en pesten in totaal en voor jongens en meisjes apart weergegeven. Tabel 1 laat zien dat er geen significant verschil is tussen de gemiddelden van jongens en meisjes voor populariteit. Zoals te zien in Tabel 1 zijn de standaarddeviaties en het gemiddelden van pesten niet precies 0 en 1. Dit komt doordat de standaardisatie per klas is gedaan, waardoor er steeds een kleine afwijkingen zijn in de standaarddeviaties en gemiddelden. Er zijn wel significante verschillen tussen de gemiddelden van jongens en meisjes voor narcisme en pesten. Jongens scoren gemiddeld hoger dan meisjes op narcisme en pesten.

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Tabel 1

Gemiddelden en Standaarddeviaties voor de Totale Steekproef en voor Jongens en Meisjes

	Totaal	Jongens	Meisjes	<i>t</i>	df
Populariteit	.00 (.98)	.01 (.98)	.00 (.97)	0.30	2412
Pesten	.03 (.88)	.32 (.91)	-.24 (.75)	16.65***	2293.48
Narcisme	2.09 (.57)	2.16 (.57)	2.01 (.55)	6.74***	2381

Noot. De totale *n* varieert tussen 2383 en 2414 vanwege missing values. **p* < .05, ***p* < .01, ****p* < .001

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Tabel 2 weergeeft de correlaties tussen de steekproef variabelen. Populariteit, narcisme en pesten zijn allen positief met elkaar gecorreleerd.

Tabel 2

Correlaties tussen Populariteit, Narcisme en Pesten

	1	2	3
1. Populariteit	-		
2. Narcisme	.18**	-	
3. Pesten	.38**	.16**	-

Noot. De steekproefomvang varieert tussen 2383 en 2414 vanwege missing values.

* $p < .05$, ** $p < .01$.

Voorspellers van populariteit

In stap 1 van de hiërarchische regressie-analyse (Tabel 3), verklaarde de combinatie van de hoofdeffecten narcisme, pesten en sekse 18% van de variantie op populariteit ($R^2 = .179$; $F(3,2379) = 173.71$, $p < .001$). Volgens de vuistregels van Cohen (1988) is hier sprake van een groot effect. Narcisme en pesten zijn beide significante positieve voorspellers voor populariteit. De twee toegevoegde interactie-effecten (narcisme x sekse en pesten x sekse) waren beide niet significant. Deze stap resulteerde niet in een extra significante toename in verklaarde variantie ($\Delta R^2 = .000$, $F(2,2377) = .57$, $p = .565$). Uit stap 1 blijkt dat pesten de grootste voorspeller is voor populariteit. Bij het meenemen van de predictoren narcisme en pesten is sekse significant geworden in stap 2.

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Tabel 3

R² Change, Gestandaardiseerde Coëfficiënten en p-waardes voor de Voorspelling van Populariteit

		Populariteit		
		ΔR^2	β	p
Stap 1		.18		.001
	Narcisme		.12	.001
	Pesten		.42	.001
	Sekse		.14	.001
Stap 2		.00		.565
	Narcisme x Sekse		.02	.364
	Pesten x Sekse		-.02	.503

Noot. Sekse werd gedummy-codeerd (0 = jongen).

Discussie

Het doel van deze studie was om te onderzoeken of pesten en narcisme voorspellers zijn van populariteit bij jonge adolescenten in de brugklas. Uit eerder onderzoek is gebleken dat narcisme en pesten voornamelijk onafhankelijk van elkaar zijn onderzocht als voorspeller van populariteit (Ang et al., 2010; Reijntjes et al., 2016). Dit was de reden om in dit onderzoek beide voorspellers gecombineerd te onderzoeken. Zowel bij narcisme als bij pesten wordt er gestreefd naar sociale status. Hierdoor werd verwacht dat zowel narcisme als pesten beide positieve voorspellers waren van populariteit (Grapsas et al., 2020; Reijntjes et al., 2016). Hierbij is onderzocht welke van de beide voorspellers de grootste statistische voorspeller is van populariteit in de brugklas.

Daarnaast is onderzocht of er een interactie-effect is tussen sekse en de voorspellers narcisme en pesten voor populariteit. Op basis van eerder onderzoek werd verwacht dat sekse geen moderator is voor narcisme op populariteit, maar dat bij jongens pesten een grotere voorspeller is van populariteit dan bij meisjes (De Bruyn et al., 2010; Poorthuis et al., 2019; Rodkin & Berger, 2008).

Narcisme als voorspeller van populariteit

Op basis van eerdere onderzoeken en theorieën over het effect van narcisme op populariteit werd een hypothese opgesteld waarbij verwacht werd dat narcisme een positieve voorspeller van populariteit bij jonge adolescenten zou zijn. Uit de resultaten van onze hiërarchische regressieanalyse is gebleken dat narcisme inderdaad een positieve voorspeller is van populariteit. Deze resultaten zijn in overeenstemming met het SPIN model van Grapsas et al. (2020) waarin werd geconcludeerd dat narcisten gedreven worden door een dominant gevoel om status te verkrijgen. Het SPIN model geeft hierbij de verklaring dat narcisten zich bezighouden met statusgerichte activiteiten, zoals het promoten van zichzelf in de hoop om meer status te verkrijgen binnen een groep. Daarnaast wordt narcisme gerelateerd aan charmantere gezichtsuitdrukkingen, zelfverzekerdheid en meer verbale humor wat allemaal leidt tot meer populariteit (Back et al., 2010; Grapsas et al., 2020). Dit komt deels overeen met het 'dual-pathway-model' van Küfner, Nestler, & Back (2013) waarbij werd verondersteld dat narcisme de mate van populariteit beïnvloed. Narcisme heeft een positieve invloed op populariteit wanneer narcisten zich dominant en assertief gedragen tegenover leeftijdgenoten. Anderzijds heeft narcisme een negatieve invloed op populariteit wanneer narcisten zich agressief en arrogant gedragen tegenover anderen. Narcisten worden hierdoor als minder sympathiek beoordeeld wat resulteert in een afname van hun populariteit (Küfner et al., 2013).

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

Een recente studie van Poorthuis et al. (2019) vond ondersteuning voor het dual-pathway-model waarbij narcisme de populariteit zowel kan bevorderen als in gevaar brengen. Net zoals in de huidige studie werd geconcludeerd dat een hogere score op narcisme resulteert in een stijging van de populariteit. Dit verband werd echter alleen gevonden bij narcistische kinderen met een bescheiden zelfbeeld (Poorthuis et al., 2019). Bij narcistische kinderen met een hoog zelfbeeld nam juist de populariteit af. Een gegeven verklaring hiervoor is dat zij meer competitief, vijandig en agressief gedrag vertonen (Poorthuis et al., 2019). In het huidige onderzoek is zelfbeeld niet meegenomen als predictor voor populariteit.

Pesten als voorspeller van populariteit

Brugklassers die door hun klasgenoten zijn genomineerd als pester scoren hoger op populariteit dan brugklassers die niet zijn genomineerd als pester. Een motivatie voor het vertonen van pestgedrag kan zijn om een dominante positie te verkrijgen of te behouden (De Bruyn et al., 2010; Olthof et al., 2011). Onze bevindingen waren in lijn met de bevindingen van De Bruyn et al. (2010) waarin gesteld werd dat agressief gedrag, zoals pesten, geassocieerd wordt met hoge scores op populariteit bij jonge adolescenten. Dit kan verklaard worden doordat jonge adolescenten die vaardig zijn in het bereiken van persoonlijke- of groepsdoelen dit kunnen bereiken door een vorm van agressie te gebruiken. Daarnaast hechten jonge adolescenten meer waarde aan status dan kinderen en kan pesten als manier worden gezien om deze te behouden of te verkrijgen (Caravita & Cillessen, 2012; Pouwels et al., 2015; Sijtsema et al., 2009).

Grootste voorspeller van populariteit

Narcisme en pesten zijn beide positieve voorspellers van populariteit. Pesten is echter de grootste positieve voorspeller van populariteit. Voor zover wij weten, zijn narcisme en pesten niet eerder gecombineerd onderzocht als voorspeller voor populariteit. Het verschil van de grote van de voorspellers zou kunnen liggen aan dat pesten een vorm van gedrag is en narcisme een karaktereigenschap. Niet alle narcistische jongeren pesten. Narcisten gebruiken ook ander gedrag zoals liegen, beledigen en het vertonen fysieke agressie om hun dominante positie en status te verkrijgen (Grapsas et al., 2020).

Hoofdeffect van sekse en moderatie door sekse

De resultaten lieten zien dat er geen significant verschil was tussen de gemiddelden van jongens en meisjes voor populariteit. Opvallend was dat wanneer de variabelen narcisme, pesten en sekse gezamenlijk werden meegenomen in de hiërarchische regressieanalyse, sekse wel een significant hoofdeffect was voor

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

populariteit. Een eventuele verklaring hiervoor is de toevoeging van narcisme en pesten die beide wel een significante samenhang hebben met sekse.

Tot slot is onderzocht of sekse een eventuele moderator is voor narcisme en/of pesten op populariteit. Naar verwachting bleek in het huidige onderzoek sekse geen moderator voor narcisme op populariteit. Dit is in lijn met de studie van Poorthuis et al. (2019) waarin werd vastgesteld dat jongens meer narcistische kenmerken hebben, maar dat het verband tussen narcisme en waargenomen populariteit bij jonge adolescenten vergelijkbaar is voor beide sekse.

Het ontbreken van het interactie-effect tussen sekse en pesten op populariteit was in strijd met de opgestelde hypothese. Verwacht werd namelijk dat bij jongens, pesten een grotere voorspeller zou zijn van populariteit dan voor meisjes. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat jongens en meisjes andere opvattingen hebben over populariteit en verschillende doelen nastreven in hun relaties met leeftijdsgenoten. Zo zijn er studies die uitwijzen dat meisjes tijdens de jonge adolescentiefase meer op zoek zijn naar intimiteit, waar jongens op die leeftijd meer bezig zouden zijn met het verkrijgen van een dominante positie en populariteit (Kiefer & Ryan, 2008). Uit onderzoek van De Bruyn et al. (2010) is namelijk gebleken dat het positieve effect van pesten op het verkrijgen van populariteit sterker is voor jongens dan voor meisjes bij jonge adolescenten. Daarnaast vonden Rodkin en Berger (2008) vergelijkbare uitkomsten bij jongere kinderen. Wellicht kunnen de afwijkende resultaten worden toegeschreven aan de verschillen in de methode van de onderzoeksopzet. In tegenstelling tot ons huidige onderzoek werd bij beide studies geen verschil gemaakt in de verschillende pestrollen.

Sterke punten, beperkingen en implicaties voor toekomstig onderzoek

Binnen de huidige studie zijn er een aantal sterke punten te benoemen. Allereerst werd er in het huidige onderzoek gebruik gemaakt van een grote steekproef. Een ander sterk punt zijn de meetinstrumenten die zijn gebruikt. Het meetinstrument Childhood Narcissism Scale (CNS; Thomaes et al., 2008) dekt alle facetten van narcisme in tegenstelling tot eerdere onderzoeken waarbij andere instrumenten werden toegepast, waar bijvoorbeeld narcistische gevoelens en gedachten niet werden meegenomen in de metingen (Reijntjes et al., 2016). Ook voor pesten is een goed meetinstrument gebruikt. Er is gebruik gemaakt van 'The bullying role nomination procedure' (BRNP; Olthof et al., 2011). Dit is een goed meetinstrument, omdat er onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende pestrollen. Het laatste sterke punt aan dit onderzoek is dat de data van de variabelen is verkregen door verschillende informanten. Pesten en waargenomen populariteit zijn gemeten door middel van peernominaties en narcisme is gemeten door

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

middel van zelfrapportages. Hierdoor wordt voorkomen dat de gevonden relaties zijn uitvergroet door het gebruik van dezelfde methode (Chang, Van Witteloostuijn, & Eden).

Net als elk onderzoek kent deze studie een aantal limitaties. Allereerst is het een cross-sectioneel onderzoek, waarbij enkel de metingen van één moment in de tijd zijn gebruikt. Hierdoor was het niet mogelijk de relaties over de tijd te analyseren.

Longitudinaal onderzoek is nodig om vast te kunnen stellen dat pesten en narcistische kenmerken daadwerkelijk predictoren zijn van populariteit.

Ten tweede is er enkel gekeken naar pesten gemeten op school. Dit kan voor een vertekend beeld zorgen van het pestgedrag van de jonge adolescent. De peernominaties van het pesten van de jonge adolescent zouden namelijk anders kunnen zijn wanneer deze worden gemeten in een andere context, zoals een sportvereniging of in de buurt waar de adolescent woont. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat bij kinderen van gemiddeld 11 jaar oud het vertonen van agressief gedrag, waaronder pesten, op een sportclub meer voorkomt dan op de basisschool (Baar & Wubbels, 2011).

Ten slotte is er geen informatie verkregen over de culturele achtergrond, de SES of het schoolniveau van de participanten. Hierdoor kan er geen uitspraak gedaan worden in welke mate het onderzoek generaliseerbaar is.

Uit ons huidige onderzoek is een suggestie voor een vervolgonderzoek ontstaan. In het huidige onderzoek is er geen onderscheid gemaakt of jongeren die pesten iemand van hetzelfde geslacht pesten of iemand van het andere geslacht pesten. Uit onderzoek van Rodkin en Berger (2008) blijkt dat jongens die andere jongens pesten populairder zijn dan jongens die andere meisjes pesten. Een suggestie zou zijn om dit onderscheid ook te maken zodat het interactie-effect met sekse verder bekeken kan worden.

Onze resultaten laten zien dat door middel van pestgedrag en narcistische kenmerken de waargenomen populariteit van een jonge adolescent kan stijgen. Dit is een groot probleem, omdat deze agressieve gedragingen het welzijn van andere leerlingen negatief beïnvloeden (Bukowski et al., 2009; Garandeanu, Lee, & Salmivalli, 2014).

Om het pestgedrag aan te pakken zal dit minder aantrekkelijk gemaakt moeten worden. Door het stimuleren van het sluiten van vriendschappen, wordt de variatie aan vriendschappen in een groep bevorderd en de hiërarchie binnen de groep verminderd (Ellis & Zabatany, 2007). Leraren kunnen hierin een belangrijke rol spelen, dit blijkt uit onderzoek van Gest en Rodkin (2011) waarin werd geconcludeerd dat leraren de sociale dynamiek en hiërarchie binnen het klaslokaal kunnen beïnvloeden.

Er zijn meerdere theorieën over het ontstaan van narcistische kenmerken. Vanuit de klassieke ontwikkelingspsychologie ligt de oorzaak bij de ouders doordat zij hun kinderen niet begrenzen en te veel waardering geven. Hierdoor krijgen kinderen het idee dat zij superieur zijn aan anderen (Imbesi, 1999; Thomaes et al., 2012). Om dit in de

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

praktijk te kunnen reduceren zullen er interventies bij ouders gedaan moeten worden met betrekking tot de opvoeding van hun kinderen.

Conclusie

Uit de analyses blijkt dat zowel narcisme als pesten de waargenomen populariteit in het eerste jaar van de middelbare school voorspellen. Populariteit is erg belangrijk voor jonge adolescenten in de brugklas, daarom is het noodzakelijk om duidelijkheid te verkrijgen in de gedragskenmerken en karaktertrekken van adolescenten die bijdragen aan populariteit en welke hiervan negatieve gevolgen hebben voor de adolescent zelf of zijn/haar omgeving.

Referenties

- Allen, P., Bennett, K., & Heritage, B. (2014). *SPSS statistics version 22: A practical guide*. Australia: Cengage Learning.
- Ang, R. P., Ong, E. Y. L., Lim, J. C. Y., & Lim, E. W. (2009). From narcissistic exploitativeness to bullying behavior: The mediating role of approval-of-aggression beliefs. *Social Development, 19*, 721–735. doi:10.1111/j.1467-9507.2009.00557.x
- Arseneault, L. (2018). Annual research review: The persistent and pervasive impact of being bullied in childhood and adolescence: Implications for policy and practice. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines, 59*, 405-421. doi:10.1111/jcpp.12841
- Baar, P., & Wubbels, T. (2011). Machiavellianism in children in Dutch elementary schools and sports clubs: Prevalence and stability according to context, sport type, and gender. *The Sport Psychologist, 25*, 444-464. doi:10.1123/tsp.25.4.444
- Back, M. D., Schmukle, S. C., & Egloff, B. (2010). Why are narcissists so charming at first sight? Decoding the narcissism–popularity link at zero acquaintance. *Journal of Personality and Social Psychology, 98*, 132-145. doi:10.1037/a0016338
- Barry, T. D., Thompson, A., Barry, C. T., Lochman, J. E., Adler, K., & Hill, K. (2007). The importance of narcissism in predicting proactive and reactive aggression in moderately to highly aggressive children. *Aggressive Behavior, 33*, 185-197 doi:10.1002/ab.20198
- Brown, R. P., & Zeigler-Hill, V. (2004). Narcissism and the non-equivalence of self-esteem measures: A matter of dominance? *Journal of Research in Personality, 38*, 585–592. doi:10.1016/j.jrp.2003.11.002
- Brummelman, E., Nikolic, M., & Bögels, S. M. (2018). What's in a blush? Physiological blushing reveals narcissistic children's social-evaluative concerns. *Psychophysiology, 55*, doi:10.1111/psyp.13201
- Brummelman, E., Thomaes, S., Nelemans, S., De Castro, B., Overbeek, G., & Bushman, B. (2015). Origins of narcissism in children. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 112*, 3659-3662. Geraadpleegd op 24 maart 2020, van www.jstor.org/stable/26462134
- Bukowski, W. M., Schwartzman, A., Santo, J., Bagwell, C., & Adams, R. (2009). Reactivity and distortions in the self: Narcissism, types of aggression, and the functioning of the hypothalamic–pituitary–adrenal axis during early adolescence. *Development and Psychopathology, 21*, 1249–1262. doi:10.1017/s0954579409990149
- Caravita, S. C. S., & Cillessen, A. H. N. (2011). Agentic or communal? Associations between interpersonal goals, popularity, and bullying in middle childhood and

- early adolescence. *Social Development*, 21, 376–395. doi:10.1111/j.1467-9507.2011.00632.x
- Chang, S., van Witteloostuijn, A. & Eden, L. From the Editors: Common method variance in international business research. *J Int Bus Stud* 41, 178–184 (2010). doi:10.1057/jibs.2009.88
- Cillessen, A. H. N., & Lansu, T. A. M. (2011). Popularity and social status. *Encyclopedia of Adolescence*, 260–268. doi:10.1016/b978-0-12-373951-3.00080-6
- Cillessen, A. H. N., & Marks, P. E. L. (2011). Conceptualizing and Measuring Popularity. In Cillessen, A. H. N., Schwartz, D., & Mayeux, L. (Eds.), *Popularity in the peer system* (pp. 25-56). New York: Guilford Publications.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- De Bruyn, E. H., Cillessen, A. H. N., & Wissink, I. B. (2010). Associations of peer acceptance and perceived popularity with bullying and victimization in early adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 30, 543–566. doi:10.1177/0272431609340517
- Ellis, W., & Zarbatany, L. (2007). Peer group status as a moderator of group influence on children's deviant and aggressive behavior. *Child Development*, 78, 1240–1254. doi:10.1111/j.1467-8624.2007.01063.x.
- Farmer, T. W., Hamm, J. V., Leung, M. C., Lambert, K., & Gravelle, M. (2011). Early adolescent peer ecologies in rural communities: Bullying in schools that do and do not have a transition during the middle grades. *Journal of Youth and Adolescence*, 40, 1106–1117. doi:10.1007/s10964-011-9684-0
- Garandeau, C. F., & Cillessen, A. H. (2006). From indirect aggression to invisible aggression: A conceptual view on bullying and peer group manipulation. *Aggression and violent behavior*, 11, 612-625. doi:10.1016/j.avb.2005.08.005
- Garandeau, C. F., Lee, I. A., & Salmivalli, C. (2014). Inequality matters: Classroom status hierarchy and adolescents' bullying. *Journal of Youth and Adolescence*, 43, 1123-1133. doi:10.1007/s10964-013-0040-4
- Gladden, R. M. (2014). Bullying surveillance among youths: uniform definitions for public health and recommended data elements. Version 1.0. *Centers for Disease Control and Prevention*. Geraadpleegd op 24 maart 2020, van <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED575477.pdf>
- Grapsas, S., Brummelman, E., Back, M. D., & Denissen, J. J. A. (2020). The “why” and “how” of narcissism: A process model of narcissistic status pursuit. *Perspectives on Psychological Science*, 15, 150–172. doi:10.1177/1745691619873350
- Imbesi, L. (1999). The making of a narcissist. *Clinical Social Work Journal*, 27, 41–54. doi:10.1023/A:102280931426

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

- Kiefer, S. M. & Ryan, A. M. (2008). Striving for social dominance over peers: The implications for academic adjustment during early adolescence. *Journal of Educational Psychology, 100*, 417-428. doi:10.1037/0022-0663.100.2.417
- Küfner, A., Nestler, S., & Back, M. D. (2013). The two pathways to being an (un-)popular narcissist. *Journal of Personality, 81*, 184–195. doi:10.1111/j.1467-6494.2012.00795.x
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (2002). Children's perceptions of popular and unpopular peers: a multimethod assessment. *Developmental psychology, 38*, 635. doi:10.1037//0012-1649.38.5.635
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (2010). Developmental Changes in the Priority of Perceived Status in Childhood and Adolescence. *Social Development, 19*, 130–147. doi:10.1111/j.1467-9507.2008.00522.x
- Marsee, M. A., Weems, C. F., & Taylor, L. K. (2008). Exploring the association between aggression and anxiety in youth: A look at aggressive subtypes, gender, and social cognition. *Journal of Child Family Study, 17*, 154-168. doi:10.1007/s10826007-9154-1
- Mayeux, L., Houser, J. J., & Dyches, K. D. (2011) Social Acceptance and Popularity. In Cillessen, A. H. N., Schwartz, D., & Mayeux, L. (Eds.), *Popularity in the peer system* (pp. 79-102). New York: Guilford Publications.
- Oldenburg, B., Bosman, R., & Veenstra, R. (2016). Are elementary school teachers prepared to tackle bullying? A pilot study. *School Psychology International, 37*, 64–72. doi:10.1177/0143034315623324
- Olthof, T., Goossens, F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology, 49*, 339–359. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school. What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell.
- Olweus, D. (2010). Understanding and researching bullying: Some critical issues. In S.R. Jimerson, S.M. Swearer & D.L. Espelage (Eds.), *Handbook of bullying in schools* (pp. 9-33). New York: Routledge.
- Parkhurst, J. T., & Hopmeyer, A. (1998). Sociometric popularity and peer-perceived popularity: two distinct dimensions of peer status. *The Journal of Early Adolescence, 18*, 125-144. doi:10.1177/0272431698018002001
- Pauletti, R. E., Menon, M., Menon, M., Tobin, D. D., & Perry, D. G. (2012). Narcissism and adjustment in preadolescence. *Child Development, 83*, 831–837. doi:10.1111/j.1467-8624.2011.01731.x
- Poorthuis, A. M. G., Slagt, M., van Aken, M. A. G., Denissen, J. J. A., & Thomaes, S.

- (2019). Narcissism and popularity among peers: A cross-transition longitudinal study. *Self and Identity*, 1–15. doi:10.1080/15298868.2019.1609575
- Pouwels, J. L., Lansu, T. A. M., & Cillessen, A. H. N. (2015). Participant roles of bullying in adolescence: Status characteristics, social behavior, and assignment criteria. *Aggressive Behavior*, 42, 239–253. doi:10.1002/ab.21614
- Pouwels, J. L., Van Noorden, T. H. J., Lansu, T. A. M., & Cillessen, A. H. N. (2018). The participant roles of bullying in different grades: Prevalence and social status profiles. *Social Development*, 27, 732–747. doi:10.1111/sode.12294
- Pronk, J., Olthof, T., & Goossens, F. A. (2015). Differential personality correlates of early adolescents' bullying-related outsider and defender behavior. *The Journal of Early Adolescence*, 35, 1069–1091. doi:10.1177/0272431614549628
- Reijntjes, A., Vermande, M., Goossens, F. A., Olthof, T., van de Schoot, R., Aleva, L., & van der Meulen, M. (2013a). Developmental trajectories of bullying and social dominance in youth. *Child abuse & neglect*, 37, 224–234. doi:10.1016/j.chiabu.2012.12.004
- Reijntjes, A., Vermande, M., Olthof, T., Goossens, F. A., Van de Schoot, R., Aleva, L., & van der Meulen, M. (2013b). Costs and benefits of bullying in the context of the peer group: A three wave longitudinal analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 41, 1217–1229. doi:10.1007/s10802-013-9759-3
- Reijntjes, A., Vermande, M., Olthof, T., Goossens, F. A., Vink, G., Aleva, L., & Van der Meulen, M. (2018). Differences between resource control types revisited: a short term longitudinal study. *Social Development*, 27, 187–200. doi:10.1111/sode.12257
- Reijntjes, A., Vermande, M., Thomaes, S., Goossens, F., Olthof, T., Aleva, L., & Van der Meulen, M. (2016). Narcissism, bullying, and social dominance in youth: A longitudinal analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 44, 63–74. doi:10.1007/s10802-015-9974-1
- Reijntjes, A., Vermande, M., & van der Meulen, M. (2015). Pesten: definitie, prevalentie, verloop en problematiek. In M. Vermande, M. van der Meulen, & A. Reijntjes (Red.), *Pesten op school: Achtergronden en interventies*, (pp. 13–38). Den Haag: Boom Lemma Uitgevers
- Rivers, I., Poteat, P. V., Noret, N., & Ashurst, N. (2009). Observing bullying at school: The mental health implications of witness status. *School Psychology Quarterly*, 24, 211–223. Geraadpleegd op 24 maart 2020, van <https://oce.ovid.com/article/00012097-200912000-00001/HTML>
- Rodkin, P. C., & Berger, C. (2008). Who bullies whom? Social status asymmetries by victim gender. *International Journal of Behavioral Development*, 32, 473–485. doi:10.1177/0165025408093667

- Rodkin, P. C., Farmer, T. W., Pearl, R., & Van Acker, R. (2006). They're cool: Social status and peer group supports for aggressive boys and girls. *Social Development, 15*, 175–204. doi:10.1046/j.1467-9507.2006.00336.x
- Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: A review. *Aggression and Violent Behavior, 15*, 112–120. doi:10.1016/j.avb.2009.08.007
- Salmivalli, C., & Peets, K. (2009). Bullies, victims and bully-victim relationships in middle childhood and early adolescence. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 322-340). New York: Guilford Press.
- Scholte, R. H. J., Engels, R. C. M. E., Overbeek, G., de Kemp, R. A. T., & Haselager, G. J. T. (2007). Stability in bullying and victimization and its association with social adjustment in childhood and adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology, 35*, 217–228. doi:10.1007/s10802-006-9074-3
- Sijtsema, J. J., Veenstra, R., Lindenberg, S., & Salmivalli, C. (2009). Empirical test of bullies' status goals: Assessing direct goals, aggression, and prestige. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression, 35*, 57-67. doi:10.1002/ab.20282
- Solberg, M. E., & Olweus, D. (2003). Prevalence estimation of school bullying with the Olweus Bully/Victim Questionnaire. *Aggressive Behavior, 29*, 239–268. doi:10.1002/ab.10047
- Sutton, J. (2003). ToM goes to school: Social cognition and social values in bullying. In B. Repacholi & V. Slaughter (Eds.), *Macquarie monographs in cognitive science. Individual differences in theory of mind: Implications for typical and atypical development* (p. 99–120). New York: Psychology Press.
- Terry, R. (2000). Recent advances in measurement theory and the use of sociometric techniques. In A. H. N. Cillessen & W. M. Bukowski (Eds.), *Recent advances in the measurement of acceptance and rejection in the peer system*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Thomaes, S., Brummelman, E., Reijntjes, A., & Bushman, B. J. (2012). When narcissus was a boy: Origins, nature, and consequences of childhood narcissism. *Child Development Perspectives, 7*, 22–26. doi:10.1111/cdep.12009
- Thomaes, S., Bushman, B., Stegge, H., & Olthof, T. (2008). Trumping shame by blasts of noise: Narcissism, self-esteem, shame, and aggression in young adolescents. *Child Development, 79*, 1792-1801. Geraadpleegd op 1 juni 2020, van www.jstor.org/stable/27563593
- Thomaes, S., & Stegge, G. T. M. (2007). Hoe narcisten tot bloei komen: Over gezonde en ongezonde zelfgevoelens bij kinderen en adolescenten. *Bulletin van de Vereniging voor Kinder-en Jeugdpsychotherapie, 34*, 24-37. Geraadpleegd op 24

Narcisme en pesten als voorspellers van populariteit

maart 2020, van

<https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/2273371/Thomaes+Kinder+%26+Jeu+gdpsychologie+34+2007+u.pdf>

- Thomaes, S., Stegge, H., Bushman, B. J., Olthof, T., & Denissen, J. (2008). Development and validation of the childhood narcissism scale. *Journal of Personality Assessment, 90*, 382–391. doi:10.1080/00223890802108162
- Thomaes, S., Stegge, H., Olthof, T., Bushman, B. J., & Nezlek, J. B. (2011). Turning shame inside-out: “Humiliated fury” in young adolescents. *Emotion, 11*, 786–793. doi:10.1037/a0023403
- Ttofi, M. M., Farrington, D. P., Lösel, F., & Loeber, R. (2011). The predictive efficiency of school bullying versus later offending: A systematic/meta-analytic review of longitudinal studies. *Criminal Behaviour and Mental Health, 21*, 80–89. doi:10.1002/cbm.808
- Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2009). *The narcissism epidemic: Living in the age of entitlement* (1st Free Press hardcover ed.). New York: Free Press.
- Veenstra, R., Lindenberg, S., Oldehinkel, A. J., De Winter, A. F., Verhulst, F. C., & Ormel, J. (2005). Bullying and victimization in elementary schools: A comparison of bullies, victims, bully/victims, and uninvolved preadolescents. *Developmental Psychology, 41*, 672–682. doi:10.1037/0012-1649.41.4.672
- Vitaro, F., Brendgen, M., & Tremblay, R. E. (2002). Reactive and proactively aggressive children: Antecedent and subsequent characteristics. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 43*, 495–505. doi:10.1111/1469-7610.00040
- Witvliet, M., Olthof, T., Hoeksma, J. B., Goossens, F. A., Smits, M. S. I., & Koot, H. M. (2010). Peer group affiliation of children: The role of perceived popularity, likeability, and behavioral similarity in bullying. *Social Development, 19*, 285–303. doi:10.1111/j.1467-9507.2009.00544.x